

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرح مبسوط قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲

(جلد اول)

کلیات

مواد ۱ تا ۲۶

دکتر عباس زراعت

استاد تمام دانشگاه

انتشارات جاودانه

سرشناسه : زراعت، عباس، ۱۳۴۴-
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام
 عنوان و نام پدیدآور : شرح مبسوط قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲ / مؤلف: عباس زراعت
 مشخصات نشر : تهران: جاودانه، جنگل، ۱۳۹۳
 مشخصات ظاهری : ۴۴۸ ص
 شابک : ۱. ج: ۳-۳۳۵-۱۵۸-۶۰۰-۹۷۸ : ۲. ج: ۴-۳۵۴-۱۵۸-۶۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیفا
 داشت : ۲. ج: (چاپ اول: ۱۳۹۳) (فیفا)
 مندرجات : ۱. ج: کلیات مواد ۱ تا ۲۶ - ۲. ج: کلیات مواد ۲۷ تا ۵۵
 موضوع : حقوق جزا - ایران
 رده‌بندی کنگر : ۱۳۹۳ ۴۳ ش ۴ / ۰۰ / KM۳۸۰۰
 رده‌بندی دیسی : ۳۴۵/۵۵
 شماره کتابشناختی : ۳۵۴۸۳

چاپ اول

عنوان کتاب: شرح مبسوط قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ (جلد اول) کلیات مواد ۱ تا ۲۶
 تألیف: دکتر عباس زراعت
 ناشر: انتشارات جاودانه، جنگل
 ناظر فنی: امین لشکری
 نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۳
 قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۷۰۰۰ ریال با جلد نفیس
 شابک: ۳-۳۳۵-۱۵۸-۶۰۰-۹۷۸

<http://www.junglepub.org>
[email:// Info@junglepub.org](mailto:Info@junglepub.org)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰
 ۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷-۳۳۲۰۲۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست مطالب

پیشگفتار

۱.....	بخش اول - مؤلف عمده
۳.....	فصل اول - تعاریف
۳.....	ماده ۱- تعریف قانون مجازات
۳.....	۱- سابقه وضع ماده
۵.....	۲- محتوای قانون مجازات اسلامی
۵.....	۳- تاریخچه قوانین کیفری در ایران
۸.....	۴- تعریف قانون مجازات اسلامی
۹.....	۵- اقدامات تأمینی و تربیتی
۱۱.....	۶- دیگر شباهت‌ها و تفاوت‌های ماده ۱ ق.م.ا.م.صوب ۱۰ و ماده ۱ ق.م.ا.م.صوب ۹۲
۱۲.....	۷- تعریف حقوق جزای عرفی
۱۳.....	۸- تعریف حقوق جزای اسلامی
۱۳.....	۹- روند تصویب قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲
۱۶.....	ماده ۲- تعریف جرم
۱۶.....	۱- سابقه وضع ماده
۱۶.....	۲- تعریف جرم
۱۸.....	۳- رویکردهای تعریف جرم
۱۹.....	۴- اقسام جرم
۲۶.....	۵- اصل قانونی بودن جرایم و مجازات‌ها یا عنصر قانونی

- ۶- آیین‌نامه‌های مصوب کمیسیون‌های مجلس قانون‌گذاری و ارتباط آن‌ها با قانون ۳۶
- ۷- آیین‌نامه‌ها و لوایح قانونی دولت ۳۷
- ۸- لایحه قانونی ۳۸
- ۹- آثار اصل قانونی بودن ۳۸
- ۱۰- دلایل مخالفت با اصل قانونی بودن ۳۹
- ۱۱- مرجع قانون‌گذاری ۴۰
- ۱۲- امور قانونی بودن در امور مدنی ۴۲
- ۱۳- عناصر تحقق جرم ۴۲
- ۱۴- عناصر قانونی جرم، مجازات، دادرسی ۴۳
- ۱۵- عناصر مادی جرم ۴۴
- ۱۶- نمای کلی عناصر مادی جرم ۴۸
- ۱۷- مرتکب جرم ۴۹
- ۱۸- موضوع جرم ۴۹
- ۱۹- مصلحت جرم‌انگاری ۵۰
- ۲۰- جرم وسیله‌ای ۵۰
- ۲۱- جمع رفتارها ۵۱
- ۲۲- تفکیک عنصر مادی و معنوی ۵۱
- ۲۳- لزوم تقارن عنصر مادی و معنوی ۵۲
- ۲۴- جرم مطلق و نسبی بودن آن ۵۲
- ۲۵- فعل ناشی از ترک فعل ۵۳
- ۲۶- داشتن یا نداشتن به عنوان رفتار فیزیکی ۵۶
- ۲۷- رابطه علیت میان رفتار و نتیجه ۵۶
- ۲۸- ترک فعل ۵۷
- ۲۹- عنصر معنوی جرم ۵۸
- ۳۰- ارکان عنصر معنوی ۵۹
- ۳۱- جنبه‌های مختلف جرم ۶۰
- ۳۲- عدم ذکر اقدامات تأمینی و تربیتی ۶۰
- ۳۳- علت وقوع جرم ۶۱

فصل دوم - قلمرو اجرای قوانین جزائی در مکان	۶۳
ماده ۳- صلاحیت سرزمینی	۶۳
۱- سابقه وضع ماده	۶۳
۲- مفهوم ماده	۶۴
۳- مقررات قانون مدنی	۶۴
۴- قلمرو قوانین جزایی در مکان	۶۵
۵- اقسام صلاحیت سرزمینی	۶۶
۶- صلاحیت سرزمینی یا درون مرزی	۶۶
۷- قوانین دیگر مرتبه اول صلاحیت سرزمینی	۶۸
۸- اصل صلاحیت سرزمینی در حقوق اسلام	۶۹
۹- منظور از سرزمین	۶۹
۱۰- حقوق جزای بین الملل	۷۰
۱۱- استثنائات اصل سرزمینی در قلمرو جزایی	۷۶
۱۲- صلاحیت سرزمینی داخلی	۷۷
۱۳- قلمرو دریایی	۷۸
۱۴- قلمرو هوایی	۸۰
۱۵- حقوق بین الملل هوایی و فضایی	۸۲
۱۶- بحث تطبیقی	۸۳
۱۷- تابعیت صلاحیت قضایی از صلاحیت تقنینی	۸۳
ماده ۴- صلاحیت در حکم صلاحیت سرزمینی	۸۴
۱- سابقه وضع ماده	۸۴
۲- صلاحیت سرزمینی عینی	۸۴
۳- فرار متهم تبعه خارجی	۸۵
۴- فرضیه مکتب واقع	۸۵
۵- صلاحیت مرجع رسیدگی کننده	۸۶
۶- تعارض قوانین	۸۶
۷- نظریه های علمی	۸۷

۸۸	۸- شمول ماده ۴ نسبت به حالت‌های مختلف
۸۹	۹- بحث تطبیقی
۸۹	۱۰- جرم شرکا و معاونان
۹۰	۱۱- مصادیق این ماده
۹۱	ماده ۵- صلاحیت واقعی
۹۱	۱- سابقه قانون‌گذاری
۹۲	۲- تفسیرات ماده ۵ قانون فعلی نسبت به ماده ۵ سابق
۹۴	۳- صلاحیت واقعی
۹۵	۴- بحث تطبیقی
۹۶	۵- فلسفه صلاحیت واقعی
۹۷	۶- مرتکب جرم
۹۸	۷- ملاک جرم
۹۸	۸- عدم محدودیت منع محرک مجازات
۹۹	۹- عدم شرط حضور در ایران
۱۰۰	۱۰- مصادیق جرایم موضوع این ماده
۱۰۱	۱۱- فقدان شرط معامله متقابل
۱۰۲	ماده ۶- جرایم اتباع بیگانه در خدمت دولت ایران
۱۰۲	۱- سابقه تدوین ماده
۱۰۲	۲- قرارداد وین
۱۰۴	۳- احکام مأموران سیاسی
۱۰۴	۴- مصونیت محل مأموریت و سوءاستفاده از آنها
۱۰۶	۵- نظریه‌های مشورتی
۱۰۷	۶- انواع مصونیت دیپلماتیک
۱۰۷	۷- نحوه اعمال مصونیت
۱۰۸	۸- سوءاستفاده از مصونیت
۱۰۸	۹- اشخاص مشمول
۱۱۰	۱۰- مصونیت مأموران کنسولی

۱۱۱.....	۱۱- اعضای خانواده
۱۱۲.....	۱۲- ضمانت اجرای سوءاستفاده از مصونیت سیاسی
۱۱۴.....	ماده ۷- صلاحیت شخصی مثبت
۱۱۴.....	۱- سابقه تدوین ماده
۱۱۵.....	۲- بحث تطبیقی
۱۱۷.....	۳- جرم قاچاق انسان
۱۱۷.....	۴- صلاحیت شخصی مثبت
۱۱۹.....	۵- اختصاص حکم به جرایم تعزیری
۱۱۹.....	۶- تحولات قانون
۱۲۰.....	۷- تعزیر منصوص
۱۲۱.....	۸- منظور از «موارد» کو
۱۲۱.....	۹- تقارن تابعیت و وقوع جرم
۱۲۲.....	۱۰- منظور از محاکمه و مجازات
۱۲۲.....	۱۱- نظریه‌های مشورتی
۱۲۳.....	۱۲- شرط جرم بودن عمل به موجب قانون ایران
۱۲۴.....	۱۳- مفهوم بند (پ)
۱۲۴.....	۱۴- شرح بند (ب)
۱۲۶.....	ماده ۸- صلاحیت شخصی منفی
۱۲۶.....	۱- سابقه تدوین ماده
۱۲۶.....	۲- بحث تطبیقی
۱۲۷.....	۳- صلاحیت شخصی منفی
۱۲۷.....	۴- ایرادهای صلاحیت شخصی منفی
۱۲۸.....	۵- شرایط شمول قانون داخلی
۱۲۹.....	۶- تقارن زمان تابعیت و ارتکاب جرم
۱۳۰.....	۷- شرکا و معاونان جرم
۱۳۰.....	۸- تابعیت شاکی
۱۳۰.....	۹- ارتکاب جرم علیه کشور

۱۳۱.....	۱۰- احتساب مجازات
۱۳۱.....	۱۱- تعزیر منصوص
۱۳۱.....	۱۲- مقررات خاص
۱۳۲.....	۱۳- صلاحیت شخصی متفعل در اسناد بین‌المللی
۱۳۳.....	ماده ۹- صلاحیت جهانی
۱۳۳.....	۱- سابقه تدوین ماده
۱۳۳.....	۲- صلاحیت جهانی
۱۳۴.....	۳- ادراک در حقوق جزای بین‌المللی خصوصی
۱۳۵.....	۴- جرم بین‌المللی
۱۳۶.....	۵- توجیه صلاحیت ملی
۱۳۷.....	۶- جرایم جهانی
۱۳۷.....	۷- تاریخچه صلاحیت جهانی
۱۳۷.....	۸- انواع صلاحیت جهانی
۱۳۸.....	۹- شرایط صلاحیت جهانی
۱۳۸.....	۱۰- تعارض با قواعد دیگر

۱۴۱.....	فصل سوم - قلمرو اجرای قوانین جزائی در زمان
۱۴۱.....	ماده ۱۰- عطف به ماسبق نشدن قوانین ماهوی
۱۴۲.....	۱- سابقه تدوین ماده
۱۴۳.....	۲- رابطه مواد سابق و جدید
۱۴۴.....	۳- تصویب قانون تشدید کننده مجازات
۱۴۵.....	۴- فلسفه قاعده «عطف به ماسبق نشدن قوانین»
۱۴۶.....	۵- دلایل مخالفان با قاعده «عطف به ماسبق نشدن قوانین»
۱۴۷.....	۶- اثر تغییر قانون در احکام قطعی
۱۴۷.....	۷- قاعده عطف به ماسبق نشدن قانون در سایر قوانین
۱۴۸.....	۸- اشکال‌های ناشی از اجرای قاعده
۱۵۱.....	۹- از اعتبار افتادن قانون قبلی

۱۵۲.....	۱۰- قاعده عطف به ماسبق نشدن قوانین در حقوق اسلام
۱۵۴.....	۱۱- رویه‌های قضایی در مورد قاعده عطف به ماسبق نشدن قوانین جزایی
۱۵۸.....	۱۲- بحث تطبیقی
۱۶۰.....	۱۳- عطف به ماسبق نشدن قوانین و تصمیمات اداری
۱۶۱.....	۱۴- نظریات مشورتی
۱۶۳.....	ماده ۱۱- عطف به ماسبق شدن قوانین شکلی
۱۶۳.....	۱- رابطه این ماده و ماده قبل
۱۶۳.....	۲- بحث تطبیقی
۱۶۶.....	۳- ملاک شکلی و اجرای قوانین
۱۶۶.....	۴- دیدگاه‌ها در مورد نفی قوانین شکلی به گذشته
۱۶۹.....	۵- مقررات کشف محاکم
۱۷۲.....	۶- مقررات مربوط به تعجب
۱۷۴.....	۷- مقررات مربوط به دلایل
۱۷۶.....	۸- مقررات مربوط به صدور حکم
۱۷۷.....	۹- مقررات مربوط به اعتراض به احکام
۱۷۹.....	۱۰- مقررات مربوط به مرور زمان
۱۸۱.....	۱۱- مقررات مربوط به اجرای مجازات
۱۸۴.....	۱۲- نظریه مشورتی
۱۸۴.....	۱۳- حکم مذکور در تبصره
۱۸۵.....	فصل چهارم - قانونی بودن جرایم، مجازات‌ها و دادرسی کیفری
۱۸۵.....	ماده ۱۲- اصل قانونی بودن جرم و مجازات
۱۸۵.....	۱- سابقه وضع ماده
۱۸۶.....	۲- اصل ۳۶ و ۱۶۸ قانون اساسی
۱۸۸.....	۳- اصل اباحه
۱۹۰.....	۴- ایراد به اصل قانونی بودن جرایم و مجازات‌ها
۱۹۱.....	۵- عرفی بودن اصل
۱۹۲.....	۶- تحلیل ماده ۶۳۸ ق.م.ا.

۱۹۳.....	۷- تحلیل ماده ۲۲۱ ق.م.ا.
۱۹۳.....	۸- تاریخچه در اسلام
۱۹۶.....	ماده ۱۳- مسؤولیت قاضی
۱۹۶.....	۱- سابقه تدوین ماده
۱۹۹.....	۲- راه‌های جبران اشتباه قاضی
۲۰۰.....	۳- حدود مصونیت و استقلال قضات
۲۰۱.....	۴- پیش‌تطبیقی
۲۰۲.....	۵- سبب مل ۱۷۱ قانون اساسی
۲۰۳.....	۶- رفتار فیزیکی
۲۰۴.....	۷- علل نهایی جمع مسؤولیت
۲۰۴.....	۸- اشتباه حکم در جرایم عمدی
۲۰۵.....	۹- اشتباه موضوعی در جرایم عمدی
۲۰۶.....	۱۰- قاعده درأ
۲۰۷.....	۱۱- ضرر مادی و معنوی
۲۰۷.....	۱۲- تقصیر قاضی
۲۰۸.....	۱۳- قانون نظارت بر رفتار قضات
۲۱۰.....	۱۴- جهل و اشتباه در موانع مسؤولیت
۲۱۱.....	۱۵- ناتوانی قاضی در جبران خسارت
۲۱۱.....	۱۶- توجیه علمی برای تدوین ماده ۱۳
۲۱۲.....	۱۷- ضمانت اجراها
۲۱۴.....	۱۸- اقدام تأمینی و تربیتی
۲۱۵.....	۱۹- شرایط تحقق حکم ماده
۲۱۶.....	۲۰- دادرسی دعوای کیفری و مدنی
۲۱۷.....	بخش دوم - مجازات‌ها
۲۱۹.....	فصل اول - مجازات‌های اصلی
۲۱۹.....	ماده ۱۴- اقسام مجازات‌ها
۲۲۰.....	۱- سابقه وضع ماده

۲۲۲.....	۲- دلیل حذف مجازات بازدارنده
۲۲۳.....	۳- مفهوم مجازات
۲۲۴.....	۴- اهداف مجازات
۲۲۵.....	۵- ویژگی‌های مجازات
۲۲۷.....	۶- تقسیم‌بندی‌های مجازات
۲۳۱.....	۷- بحث تطبیقی
۲۳۲.....	۸- اصول حاکم بر مجازات‌ها
۲۳۵.....	۹- مجازات بدام
۲۳۵.....	۱۰- انحصار مجازات برای اشخاص حقیقی
۲۳۶.....	۱۱- اقدامات تأمینی و پیشگیرانه
۲۳۶.....	۱۲- ملاک تمایز جنات و مجنات
۲۳۷.....	۱۳- مبنای تقسیم‌بندی
۲۳۹.....	ماده ۱۵- تعریف حد
۲۳۹.....	۱- سابقه وضع ماده
۲۳۹.....	۲- اقسام حدود
۲۴۳.....	۳- کیفیت اجرای حد
۲۴۳.....	۴- تعیین مجازات در شرع
۲۴۴.....	۵- مفهوم حد
۲۴۴.....	۶- جایگاه حدود در قانون مجازات اسلامی
۲۴۶.....	۷- مجری حدود
۲۴۷.....	ماده ۱۶- تعریف قصاص
۲۴۷.....	۱- سابقه وضع ماده
۲۴۷.....	۲- مفهوم قصاص
۲۴۸.....	۳- آیه مرتبط با قصاص
۲۵۰.....	ماده ۱۷- تعریف دیه
۲۵۰.....	۱- سابقه وضع ماده
۲۵۰.....	۲- مفهوم دیه

۲۵۱.....	۳- ماهیت حقوقی دیه
۲۵۳.....	۴- تفاوت دیه با ارش
۲۵۳.....	۵- تفاوت ماده ۱۷ ق.م.ا با ماده ۱۴ ق.م.ا سابق
۲۵۴.....	۶- نظریات مشورتی اداره حقوقی قوه قضاییه
۲۵۵.....	۷- آراء وحدت رویه دیوان عالی کشور
۲۵۷.....	ماده ۱۸- تعریف تعزیر
۲۵۷.....	۱- ابقه دویین ماده
۲۶۰.....	تعزیر و مجازات نامعین
۲۶۲.....	۳- تفاوت ماده ۱۸ قانون جدید با ماده ۱۵ قانون سابق
۲۶۵.....	۴- اقسام تعزیر
۲۶۵.....	۵- مجازات اشد
۲۶۷.....	۶- مجازات شلاق
۲۶۷.....	۷- مجازات حبس
۲۶۹.....	۸- تبعید یا نفی بلد
۲۶۹.....	۹- مجازات‌های مالی
۲۷۰.....	۱۰- اثبات تعزیر
۲۷۱.....	۱۱- تفاوت حد و تعزیر
۲۷۲.....	۱۲- نظریه‌های مشورتی و آراء وحدت رویه در باب تعزیر
۲۷۲.....	۱۳- ماده یک قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی
۲۷۳.....	۱۴- نوع تعزیر
۲۷۶.....	ماده ۱۹- درجه‌بندی مجازات‌های تعزیری
۲۷۸.....	۱- سابقه وضع ماده
۲۷۹.....	۲- ملاک درجه‌بندی
۲۸۰.....	۳- مقایسه درجه‌بندی مجازات‌ها
۲۸۱.....	۴- نکاتی در باب درجه‌بندی مجازات
۲۸۳.....	۵- ملاک تعیین درجه تعزیر
۲۸۳.....	۶- تبدیل اجباری حبس‌های کوتاه مدت به جزای نقدی

۲۸۴.....	۷- نظریه مشورتی.....
۲۸۵.....	ماده ۲۰- مجازات‌های اشخاص حقوقی.....
۲۸۵.....	۱- تحلیل شخص حقوقی.....
۲۸۷.....	۲- نحوه تعیین مجازات برای اشخاص حقوقی.....
۲۸۸.....	۳- استنباط‌های ظاهری از ماده ۲۰.....
۲۹۰.....	۴- استقلال شخصیت شخص حقوقی.....
۲۹۱.....	۵- مقایسه تطبیقی.....
۲۹۳.....	۶- نوع مجازات.....
۲۹۴.....	۷- معنای انحلال شخص حقوقی.....
۲۹۵.....	۸- معنای ممنوعیت از تائید شخص حقوقی.....
۲۹۵.....	۹- مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی.....
۲۹۶.....	۱۰- نحوه ارتکاب جرم.....
۲۹۷.....	۱۱- مخالفت با اصل قانونی بودن مجازات.....
۲۹۷.....	۱۲- عاریه‌ای بودن مسئولیت شخص حقوقی.....
۲۹۸.....	۱۳- قید مذکور در تبصره ماده ۱۴ ق.م.ا.....
۲۹۸.....	۱۴- استثنائی بودن مسئولیت شخص حقوقی.....
۳۰۰.....	۱۵- انحصاری بودن مجازات‌ها.....
۳۰۰.....	۱۶- اطلاق ماده نسبت به نوع جرم.....
۳۰۱.....	۱۷- سابقه وضع ماده.....
۳۰۳.....	ماده ۲۱- جزای نقدی شخص حقوقی.....
۳۰۳.....	۱- مقایسه تطبیقی.....
۳۰۳.....	۲- جزای نقدی قابل اعمال بر شخص حقوقی.....
۳۰۴.....	۳- موارد تعیین جزای نقدی براساس مال تحصیل شده.....
۳۰۴.....	۴- نحوه اجرای مجازات‌ها.....
۳۰۶.....	ماده ۲۲- انحلال و مصادره اموال شخص حقوقی.....
۳۰۶.....	۱- مفهوم ماده.....
۳۰۷.....	۲- ماهیت مجازات.....

۳۱۰.....	۳- توجیه کلمه «منحصراً» در ماده ۲۲.....
۳۱۰.....	۴- عدم امکان تشکیل مجدد.....
۳۱۱.....	فصل دوم - مجازات‌های تکمیلی و تبعی.....
۳۱۱.....	ماده ۲۳- مجازات تکمیلی.....
۳۱۲.....	۱- سابقه تدوین ماده.....
۳۱۴.....	۲- رابطه مجازات تکمیلی و اقدام تأمینی.....
۳۱۵.....	۳- مفهوم اختیار دادگاه.....
۳۱۶.....	۴- درجه مجازات تعزیری.....
۳۱۷.....	۵- اعمال انفرادی مجازات تکمیلی.....
۳۱۷.....	۶- اعمال مجازات برای مجازات تبدیل یافته.....
۳۱۸.....	۷- مجازات تکمیلی همراه با مجازات جایگزین حبس.....
۳۱۹.....	۸- مقایسه تطبیقی.....
۳۲۱.....	۹- تفاوت‌های ماده ۱۹ قانون سابق با ماده ۲۳ قانون جدید.....
۳۲۳.....	۱۰- تشدید مجازات بوسیله مجازات تکمیلی.....
۳۲۴.....	۱۱- نظریه‌های مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه.....
۳۲۶.....	۱۲- نحوه اجرای مجازات‌های تکمیلی.....
۳۲۶.....	۱۳- تجدیدنظرخواهی.....
۳۲۷.....	۱۴- منظور از دادگاه.....
۳۲۸.....	۱۵- شریک و معاون جرم.....
۳۲۸.....	۱۶- تغییر مجازات.....
۳۲۸.....	۱۷- شرایط اعمال مجازات تکمیلی.....
۳۲۹.....	۱۸- تبدیل مجازات.....
۳۳۰.....	۱۹- لزوم اجرای صحیح مجازات تکمیلی.....
۳۳۰.....	۲۰- مجازات‌های تکمیلی در قانون جرایم نیروهای مسلح.....
۳۳۳.....	۲۱- شرح مجازات تکمیلی.....
۳۳۷.....	۲۲- زمان اجرا.....

۳۳۸.....	۲۳- دامنه شمول ماده نسبت به تعزیر منصوص
۳۳۹.....	۲۴- مجازات‌های تکمیلی و تبعی در قوانین متفرقه
۳۳۹.....	۲۵- دامنه شمول ماده نسبت به جرایم غیر عمدی
۳۴۰.....	۲۶- دامنه شمول ماده نسبت به حد و قصاص
۳۴۱.....	۲۷- مفهوم تبصره ۲
۳۴۴.....	ماده ۲۴- ضمانت اجرای مجازات تکمیلی
۳۴۴.....	۱- سابقه تدوین ماده
۳۴۵.....	۲- مقررات آیین دادرسی کیفری
۳۴۶.....	۳- مفهوم عدم رعایت مفاد حکم
۳۴۶.....	۴- نحوه تخلف
۳۴۷.....	۵- مفهوم اجرای حد
۳۴۷.....	۶- منظور از دادگاه
۳۴۸.....	۷- تأثیر پیشنهاد قاضی اجرای حکم
۳۴۸.....	۸- رویه قضایی
۳۴۹.....	۹- مقایسه تطبیقی
۳۵۱.....	۱۰- نظریه‌های مشورتی
۳۵۱.....	۱۱- مفهوم تکرار
۳۵۲.....	۱۲- شرح قسمت ذیل ماده
۳۵۲.....	۱۳- امکان اعمال همزمان دو قسمت ماده
۳۵۳.....	۱۴- اختیار یا الزام دادگاه
۳۵۳.....	۱۵- عدم رعایت قید تبصره ۱ ماده ۲۳
۳۵۴.....	۱۶- قطعی بودن تصمیم دادگاه
۳۵۶.....	ماده ۲۵- محرومیت از حقوق اجتماعی
۳۵۶.....	۱- سابقه تدوین ماده
۳۶۱.....	۲- مجازات تبعی
۳۶۲.....	۳- اهداف مجازات تبعی
۳۶۳.....	۴- تعریف و ماهیت

۳۶۳.....	۵- اعاده حیثیت.....
۳۶۴.....	۶- شرط اجرای مجازات.....
۳۶۴.....	۷- آثار اعاده حیثیت.....
۳۶۵.....	۸- توضیح ماده.....
۳۶۶.....	۹- محکومیت‌های مؤثر.....
۳۶۷.....	۱۰- سجل قضایی.....
۳۶۸.....	۱۱- حرمت از حقوق اجتماعی در قوانین موضوعه.....
۳۷۷.....	۱۲- مغایرت با اصل فردی کردن مجازات‌ها.....
۳۷۷.....	۱۳- بیج عدم اختیار قاضی.....
۳۷۸.....	۱۴- مقایسه سببی قانون فرانسه.....
۳۸۰.....	۱۵- عدم تناسب جرم و اذات.....
۳۸۰.....	۱۶- ملاک مجازات‌ها.....
۳۸۱.....	۱۷- نقض اصل وابستگی مجازات تبعی.....
۳۸۱.....	۱۸- عفو.....
۳۸۳.....	۱۹- شرط محکومیت.....
۳۸۳.....	۲۰- رفع اثر محکومیت.....
۳۸۵.....	۲۱- عدم اشتراط جرم جدید در مهلت‌های ثانوی.....
۳۸۶.....	۲۲- محکومیت مؤثر و غیرمؤثر.....
۳۸۷.....	۲۳- محکومیت به قصاص عضو.....
۳۸۸.....	۲۴- محکومیت به مجازات حدی.....
۳۸۸.....	۲۵- قطع و قصاص عضو.....
۳۸۸.....	۲۶- شرح تبصره دوم.....
۳۸۹.....	۲۷- رابطه مجازات تکمیلی و تبعی.....
۳۸۹.....	۲۸- مجازات‌های تبدیل شده.....
۳۹۰.....	۲۹- شمول مرور زمان.....
۳۹۰.....	۳۰- اشخاص حقوقی.....
۳۹۰.....	۳۱- توصیف قانونی و قضایی مجازات.....

۳۹۱.....	۳۲- آثار تبعیت.....
۳۹۲.....	۳۳- آزادی مشروط.....
۳۹۲.....	۳۴- رابطه این ماده و ماده ۸۷.....
۳۹۳.....	۳۵- سقوط مجازات اصلی از راه‌های دیگر.....
۳۹۴.....	ماده ۲۶- حقوق اجتماعی.....
۳۹۵.....	۱- سابقه تدوین ماده.....
۳۹۷.....	۲- تعریف حقوق اجتماعی.....
۳۹۹.....	۳- اعاده حیثیت.....
۴۰۰.....	۴- ماهیت مجازات.....
۴۰۱.....	۵- مبنای فقهی مجازات از حقوق اجتماعی.....
۴۰۲.....	۶- اصل عدم محرومیت.....
۴۰۲.....	۷- نشست‌های قضایی و نظریات مشورتی.....
۴۰۴.....	۸- ایرادهای مجازات تبعی.....
۴۰۶.....	۹- وضعیت ارتکاب جرم جدید.....
۴۰۷.....	۱۰- ایراد به محرومیت‌های دائمی.....
۴۰۸.....	۱۱- همزمان بودن در محرومیت.....
۴۰۹.....	۱۲- ضمانت اجرا.....
۴۰۹.....	۱۳- عدم انقضای مجازات تکمیلی.....
۴۱۰.....	۱۴- عدم مغایرت با قانون اساسی.....
۴۱۰.....	۱۵- شرح بند (الف).....
۴۱۲.....	۱۶- شرح بند (ب).....
۴۱۲.....	۱۷- شرح بند (پ).....
۴۱۲.....	۱۸- شرح بند (ت).....
۴۱۴.....	۱۹- شرح بند (ث).....
۴۱۵.....	۲۰- شرح بند (ج).....
۴۱۶.....	۲۱- شرح بند (چ).....
۴۱۷.....	۲۲- شرح بند (ح).....

۴۱۸.....	۲۳- شرح بند (خ)
۴۱۹.....	۲۴- شرح بند (د)
۴۱۹.....	۲۵- شرح بند (ذ)
۴۲۰.....	۲۶- شرح بند (ر)
۴۲۱.....	۲۷- مطالب کلی در مورد مصادیق مذکور در بندهای ماده ۲۶
۴۲۵.....	منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

این قلم وعده داده بود که شرح مبسوطی از مواد قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ را تقدیم ارباب معرفت نماید. خوانندگان محترم را شاکریم که این وعده در مورد بخش‌های جزای اختصاصی لباس عمل پوشید و شرح کتاب حدود، قصاص، دیات و تعزیرات در ده مجلد به زیور چاپ آراسته گردید. اینک خرسندیم که باقی چاپ بخش حقوق جزای عمومی نیز دست داده و نخستین مجلد از این دوره به فرهنگ حقیقی و عین عزیزمان افزوده می‌گردد. شیوه تدوین این مجموعه چون مجموعه‌های قبلی است بنابر مواد قانون مجازات اسلامی به ترتیب، شرح داده می‌شود و ذیل هر ماده قانونی ابتدا سیر تاریخی تدوین آن بیان می‌گردد و آنگاه ضمن تشریح ارکان عمومی و اختصاصی هر جرم، احکام مربوطه به تفصیل ارائه می‌شود. انتخاب این شیوه که به لطف حضرت حق با استقبال خوب حقوق‌دانان روبرو گردید، است مزایای گوناگونی دارد زیرا:

اولاً شرح ماده به ماده قانون موجب می‌شود تا هیچ مبحثی از قلم نیفتاد و تمامی مقررات قانونی مورد بحث قرار گیرد.

ثانیاً، گستره مخاطبان این نوشتار، وسعت بیش‌تر یابد چرا که علاوه بر مباحث تفوری که اساتید و دانشجویان را مورد خطاب قرار می‌دهد، مباحث کاربردی و عملی نیز ارائه می‌گردد تا قضات و وکلای نیز به کار آید.

ثالثاً، تمامی آراء و نظریه‌های مشورتی که پیرامون هر ماده قانونی صادر گردیده است ذیل هر ماده می‌آید تا خواننده مراد قانون‌گذار را بهتر بشناسد.

رابعاً، سیر تاریخی تصویب مواد از زمان پیدایش آن تا حال حاضر در معرض دید مخاطب قرار می‌گیرد تا شأن تصویب مواد و سیر اصلاحات آن به خوبی شناخته شود.

تصویب قانون جدید مجازات اسلامی را باید تحول بزرگی در نظام قانون‌گذاری ایران دانست زیرا تفسیرهای نوینی از منابع شرعی صورت گرفته است بگونه‌ای که عرف و عقل به احکام شرعی، وصف منطقی می‌بخشد. بسیاری از مقررات که در گذشته مغایر شرع پنداشته می‌شد در قانون جدید مورد استقبال قرار گرفته است. قانون مجازات اسلامی شباهت زیادی با قوانین کشورهای دیگر پیدا کرده و نهادهایی همچون تعویق صدور حکم، جایگزین‌های حبس، نظام نیمه باز، مرور زمان به رسمیت شناخته شد. تقریب حدود و تعزیرات، اقدام بسیار مهم دیگری است که در کنار ادغام مقررات مشترک حدود و پیش‌بینی احکام مشابه حدود، قصاص، دیات و تعزیرات در کتاب این قانون، چهره‌ای منطقی و قابل دفاع به قانون مجازات اسلامی بخشیده است. افزودن بخش مجازات قصاص و تعزیرات برای اثبات کیفری گرچه انتقادهایی را در پی دارد اما می‌توان آن را تلاشی جوی برای استقلال اثبات کیفری از اثبات مدنی دانست. اصلاح مقررات مربوط به اطفال و نوجوانان به البته با تأخیر فراوان انجام شد، روزنه‌ای امیدوارانه در دل سربازان عدالت باز کرد تا در آینده شاهد بقا حقوق این گروه ضعیف جامعه باشیم. قاعده‌مند نمودن برخی مقررات شرعی همچون توبه، عفو، ربا، کفاری، عفو برابری دیه کفار و مسلمانان، پرداخت فاضل دیه از بیت‌المال و ... موجب این گردید تا مواد قانونی به صورت منسجم و نظام یافته درآید و از تورم بی‌رویه قانون کاسته شود افزون بر اینکه روح عدالت در کالبد قانون جریان می‌یابد.

آرزوی نگارنده آن است آنچه بر قلم ناتوانش جاری گردید برای ارباب فن و اهل معرفت سودمند افتد و مطالب این کتاب در جایگاه دانش نافع و آگاه‌کننده قرار گیرد. در پایان بر خود لازم می‌دانم از زحمات و تلاش‌های سرکار خانم مینا احمدی که در تدوین کتاب و ویرایش آن، یاور پرکار اینجانب بودند صمیمانه تشکر نمایم.

عباس باقری

عضو هیأت علمی دانشگاه کاشان